

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ / ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η στήλη αναφέρεται στην εκπαίδευση επαγγελματιών του πεδίου, τις μη τυπικές ομάδες, και στην ένταξη και εξέλιξη του θεάτρου ως μάθημα. Οι θεατρικές θεωρίες και τεχνικές αλλάζουν, διαμορφώνονται, εξελίσσονται. Επηρεάζονται από την κοινωνία, τις κυρίαρχες πολιτικές και αισθητικές κουλτούρες, τις νέες καλλιτεχνικές τάσεις και τις παγκόσμιες ιστορικές εξελίξεις. Στη στήλη μας θα δημοσιεύονται άρθρα σχετικά με τις εξελίξεις στις θεατροπαιδαγωγικές επιστήμες που έχουν ως αντικείμενο τις νέες θεατρικές μεθόδους και την εφαρμογή τους.

Η «Θεατρική Αγωγή» στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.): Μία έρευνα πεδίου σε εκπαιδευτικούς ειδικότητας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Παναγιώτης Παπαναστασίου

Περίληψη: Το παρόν άρθρο επικεντρώνεται στη μεθοδολογική διερεύνηση του πλαισίου διδασκαλίας του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά, από τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν. Επιλέγεται για τους σκοπούς της έρευνας η ποιοτική μέθοδος μέσω της ανάλυσης περιεχομένου του υφιστάμενου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών του μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ισχύον Α.Π.Σ. έως και τον Δεκέμβριο 2021). Στη συνέχεια, επιλέγεται η μέθοδος της συνέντευξης με ημιδομημένο ερωτηματολόγιο. Οι σχάρες ανάλυσης των ερωτήσεων που απευθύνουμε στους εκπαιδευτικούς ειδικότητας αφορούν σε ζητήματα όπως: η πρόσληψη της εκπαιδευτικής πραγματικότητας από τους ίδιους, οι απόψεις τους για τις υπάρχουσες δομές, οι οποίες ευνοούν ή παρακωλύουν το έργο της διδασκαλίας του μαθήματος στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, καθώς επίσης η εκτίμησή τους για το εάν τελικά η στοχοθεσία του αναλυτικού προγράμματος σπουδών του μαθήματος της «Θεατρικής Αγωγής» βρίσκει ή όχι πρόσφορο έδαφος σήμερα όσον αφορά στην επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Αισθητική Αγωγή, Θεατρική Αγωγή, Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.), Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Δημοτικό Σχολείο

Η Θεατρική Αγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Η *Θεατρική Αγωγή* στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει ως βασικό σκοπό, σύμφωνα με τον Τσιάρα (2007, σ.11), την ενδυνάμωση των ικανοτήτων εκφραστικότητας και δημιουργικότητας του μαθητή, ώστε να επικοινωνεί με ασφάλεια στους συμμαθητές του τις ιδέες και τα συναισθήματά του. Συνεχίζοντας, ο Τσιάρας υποστηρίζει ότι: *Στη «Θεατρική Αγωγή» βασική τεχνική είναι το θεατρικό παιχνίδι, που εστιάζει στις πολλές και διαφορετικές σωματοποιήσεις και απώτερο στόχο έχει το «τρίπτυχο: πραγμάτωση του ατομικού εγώ, γνώση της λειτουργίας του κόσμου και κοινωνικοποίηση.* (2007, σ. 11)

Το γνωστικό αντικείμενο της *Θεατρικής Αγωγής* θεωρείται ένα παιδαγωγικό εργαλείο, το οποίο διαμεσολαβεί θετικά στην ενδυνάμωση της δημιουργικής, κριτικής σκέψης και της ομαδοσυνεργατικότητας των μαθητών, καθώς με τις θεατρικές τεχνικές μπορεί να αναπτυχθεί η αυτόνομη διερευνητική σκέψη των μαθητών. Ειδικότερα, η *Θεατρική Αγωγή*, μέσω των τεχνικών της δραματικής τέχνης και γενικότερα του θεάτρου, συνιστά ένα μαθησιακό εργαλείο που συμβάλλει, ώστε οι μαθητές να μπορέσουν να λειτουργήσουν ως ανεξάρτητοι ερευνητές αυτογνωσίας και να αναπτύξουν την ικανότητα της διερευνητικής μάθησης.

Η *Θεατρική Αγωγή* διδάσκεται στα δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία της Ελλάδας μία διδακτική ώρα την εβδομάδα, στους μαθητές των Α', Β', Γ' και Δ' τάξεων. Σύμφωνα με το αντίστοιχο Φύλλο της Εφημερίδας της Ελληνικής Κυβέρνησης (ΦΕΚ 1471/Β/22 –11–2002), έως το 2011 αποτελούσε μέρος της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή) ως προαιρετικό μάθημα επιλογής στο απογευματινό Ολοήμερο Πρόγραμμα των Δημοτικών Σχολείων. Σύμφωνα με τους Γιαννοπούλου, Τσιάρα, Παπαϊωάννου:

Το 2011, με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, εισήχθη στο πρωινό βασικό ωρολόγιο πρόγραμμα ως μονόωρο μάθημα έως και τη ΣΤ' τάξη σε 800 πρότυπα Δημοσία Δημοτικά με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα, στο πλαίσιο προγράμματος που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Από το 2016 διδάσκεται υποχρεωτικά ως μονόωρο μάθημα σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία της Ελλάδας μόνο έως την Δ' Δημοτικού. (2020, σ. 73)

Έρευνα πεδίου: Οι εκπαιδευτικοί της Θεατρικής Αγωγής θέτουν ζητήματα εισαγωγής και διδασκαλίας του μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ερευνητικό δείγμα συμμετείχαν συνολικά 13 ερωτώμενοι, οι οποίοι είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί και απασχολούνται, είτε ως μόνιμο προσωπικό είτε ως αναπληρωτές σε σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για εκπαιδευτικούς του κλάδου (Π.Ε. 91.01) που διδάσκουν το μάθημα στο σημερινό ελληνικό σχολείο. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2021. Η πρόσκληση για συμμετοχή στην έρευνα έγινε από τον συγγραφέα του παρόντος κειμένου με σχετική ανάρτησή του σε διαδικτυακές ομάδες χρηστών που έχουν δημιουργηθεί στα social media (facebook) και εξυπηρετούν αποκλειστικά και μόνο εκπαιδευτικούς σκοπούς. Τα μέλη που είναι, ήδη, εγγεγραμμένα στις συγκεκριμένες ομάδες, ήταν εν ενεργεία εκπαιδευτικοί και απασχολήθηκαν τη σχολική χρονιά (2020 – 2021) σε σχολικές μονάδες της τυπικής εκπαίδευσης.

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου των ημιδομημένων συνεντεύξεων στηρίχθηκε σε άξονες, πάνω στους οποίους δομήθηκαν και οι ανάλογες σχάρες ανάλυσης. Οι σχάρες αφορούν σε ζητήματα όπως είναι η πρόσληψη της εκπαιδευτικής πραγματικότητας από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς, οι απόψεις τους για την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή, καθώς επίσης και η εκτίμησή τους για το εάν τελικά η στοχοθεσία των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών του μαθήματος της *Θεατρικής Αγωγής* βρίσκει ή όχι πρόσφορο έδαφος όσον αφορά στην επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, το ερωτηματολόγιο συνέντευξης διαμορφώθηκε σύμφωνα με τους παρακάτω άξονες: **1. Υλικοτεχνική υποδομή, 2. Σχολικά εγχειρίδια, 3. Μαθησιακά αποτελέσματα, 4. Διαθεματικότητα, 5. Παιδαγωγική ετοιμότητα.**

Αποτίμηση πρώτου άξονα: Σχεδόν κανένας εκπαιδευτικός *Θεατρικής Αγωγής* δε διαθέτει δική του αίθουσα διδασκαλίας σε κάποιο σχολείο. Οι περισσότεροι διδάσκουν το μάθημα εντός της σχολικής τάξης. Όσον αφορά στη διάθεση του απαραίτητου εξοπλισμού που προσφέρεται από τα σχολεία, παρατηρούμε ότι, σπανίως υπάρχει διάθεση υλικών λόγω έλλειψης κονδυλίων. Ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει με προσωπικά του έξοδα να ενισχύσει τον ήδη υπάρχοντα εξοπλισμό αναθέτοντας παράλληλα στους μαθητές την ευθύνη να φέρνουν από το σπίτι τους, κάθε φορά, τα απαραίτητα σύνεργα (μπλοκ ζωγραφικής, χρώματα, υφάσματα, ρούχα, κ.λπ.), ώστε να πραγματοποιείται το μάθημα. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι βιβλιοθήκες των σχολείων δεν είναι επαρκώς ενημερωμένες και εμπλουτισμένες με διδακτικό και παιδαγωγικό υλικό (π.χ. διδακτικά σενάρια, θεατρικά κείμενα για σχολικές εκδηλώσεις, σύγχρονη βιβλιογραφία, κ.λπ.) με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο το διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών στο σχολείο.

Αποτίμηση δεύτερου άξονα: Οι εκπαιδευτικοί του μαθήματος τονίζουν την παντελή απουσία σχολικού εγχειριδίου από την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς αυτό δεν υπάρχει καθόλου στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου, όπου και διδάσκεται το μάθημα. Σημειώνουν ακόμη την ύπαρξη ενός σχολικού εγχειριδίου για τις δύο τελευταίες τάξεις, όπου το μάθημα δεν προσφέρεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας. Διακρίνουμε ακόμη στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, ότι ο οδηγός εκπαιδευτικού για το θέατρο στην εκπαίδευση, καθώς επίσης και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το «Νέο Σχολείο» αναφέρουν κάποιες ενότητες διδασκαλίας, τις οποίες μπορεί κάποιος εκπαιδευτικός να τις αντιστοιχίσει με τα σχολικά εγχειρίδια της *Γλώσσας* για παράδειγμα, ώστε να αντλήσει πληροφορίες και να κάνει πιο κατανοητή την ενότητα στους μαθητές. Ωστόσο, το Α.Π.Σ. δεν αναφέρει περισσότερα στοιχεία σε σχέση με το τι θα διδαχθεί στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μία «ελευθερία κινήσεων» σε ό,τι αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο εκπαιδευτικός θα οργανώσει τη διδασκαλία του στο μάθημα. Ουσιαστικά, δεν υπάρχει η δέσμευση απέναντι στο Α.Π.Σ., ώστε αυτό να εφαρμοστεί ρητώς στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Αποτίμηση τρίτου άξονα: Κατά πλειοψηφία, οι εκπαιδευτικοί του μαθήματος υποστηρίζουν σθεναρά την αναγκαιότητα ύπαρξής του τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μάλιστα, αξιολογούν με αρνητικό πρόσημο την απόφαση του υπουργείου να αφαιρεθούν τα καλλιτεχνικά μαθήματα από το ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας του Λυκείου, ενώ τονίζουν ότι η επαφή με τις τέχνες και τον πολιτισμό εν γένει, βοηθούν τους μαθητές να ωριμάσουν ψυχικά και συναισθηματικά και να διαπλάσουν μία πιο ισορροπημένη προσωπικότητα. Οι εκπαιδευτικοί της *Θεατρικής Αγωγής* τονίζουν μάλιστα με αφορμή και την αφαίρεση του

μαθήματός τους από την Α' Λυκείου, ότι οι στόχοι για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ξεκάθαροι:

Οι μαθητές της εφηβείας μέσα από την Τέχνη καταφέρνουν να ανακαλύψουν τον εαυτό τους, να αναζητήσουν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης, να εκφράσουν τη διαφορετικότητά τους και εν τέλει να ενταχθούν σε ένα κοινωνικό σύνολο ανακαλύπτοντας ότι αυτό αποτελείται από πολλές διαφορετικότητες μαζί. Η εφηβεία, μία ηλικία δύσκολη με αμφισβητήσεις και ξεσπάσματα, μπορεί μέσω της Τέχνης να ευαισθητοποιηθεί σε ζητήματα που απασχολούν αυτή την ηλικία, αφήνοντας στην άκρη για λίγες διδακτικές ώρες τα υπόλοιπα μαθήματα, στα οποία το «σωστό» και το «λάθος» έχουν βαρύνουσα σημασία.

Όσον αφορά τώρα στην εφαρμογή της διδακτικής μεθοδολογίας, όπως αυτή προτείνεται από τα υφιστάμενα Α.Π.Σ., οι εκπαιδευτικοί του μαθήματος τονίζουν συλλήβδην, ότι αναπροσαρμόζουν το περιεχόμενο του μαθήματός τους σύμφωνα με τις υπάρχουσες συνθήκες που επικρατούν (πχ. χωροταξικό περιβάλλον σχολείου, δυναμική κάθε τμήματος, κ.ο.κ.). Μάλιστα, όπως υποστηρίζεται χαρακτηριστικά από εκπαιδευτικό: *Η καλλιτεχνική έκφραση δεν είναι αναπροσαρμογή. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών δεν είναι αρκετό από μόνο του, ώστε να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα διδασκαλίας.*

Αποτίμηση τέταρτου άξονα: Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί επιδιώκουν τη συνεργασία με συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων. Αρκετοί συνεργάζονται, ως επί το πλείστον, με τον δάσκαλο της τάξης στο πλαίσιο υλοποίησης και σχεδιασμού ενός πολιτιστικού ή περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Αναφορικά με τη συμβολή του μαθήματος στη διαμόρφωση μίας νέας σχολικής κουλτούρας εξαιτίας της παρουσίας του στα εκπαιδευτικά προγράμματα (projects) που υλοποιούνται κάθε χρόνο, οι εκπαιδευτικοί τονίζουν τη θετική ενίσχυση που αυτά προσφέρουν στο σύνολο των σχολικών δραστηριοτήτων. Μάλιστα, ορισμένοι σημειώνουν ότι τόσο τα εκπαιδευτικά προγράμματα όσο και οι σχολικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται κατά καιρούς, λειτουργούν συμπληρωματικά στο μάθημά τους ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τους διδακτικούς του στόχους. Υπογραμμίζουν δε, τη διαμόρφωση μίας «συμπεριληπτικής κουλτούρας» στους κόλπους του σχολείου και την εφαρμογή της ολιστικής προσέγγισης, ως εργαλείο μεθοδολογίας, για το «πάντρεμα» του μαθήματός τους με τα επιμέρους εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάζονται και υλοποιούνται κάθε χρόνο. Μάλιστα, η παραπάνω άποψη υποστηρίζεται έντονα και από την απάντηση ενός εκπαιδευτικού:

Η ολιστική εκπαίδευση είναι το μοντέλο εκπαίδευσης του 21^{ου} αιώνα και πάνω σε αυτή οφείλει να διαμορφωθεί η σχολική κουλτούρα. Απαραίτητα εφόδια για τον μαθητή προσφέρει όχι μόνο η Γλώσσα και τα Μαθηματικά, αλλά και η Θεατρική Αγωγή, ειδικά όταν η τελευταία διδάσκεται από εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν σπουδάσει το συγκεκριμένο αντικείμενο και δεν τους έχει δοθεί ως ανάθεση, ενώ έχουν άλλη ειδικότητα.

Αποτίμηση πέμπτου άξονα: Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, ωστόσο υπογραμμίζουν ότι αυτά δε συνδέονται άμεσα με το γνωστικό τους αντικείμενο. Συνήθως πρόκειται για προγράμματα επιμόρφωσης επιπέδου Β1 – Β2 Πληροφορικής ή εφαρμογής μεθόδων διδασκαλίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Όσοι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονται για επιμόρφωση στο γνωστικό τους αντικείμενο, πληρώνουν ιδιωτικά σεμινάρια που πραγματοποιούνται σε συνεργασία με φορείς των

ελληνικών πανεπιστημίων. Οι εκπαιδευτικοί της *Θεατρικής Αγωγής* μάλιστα, τονίζουν ότι, με αφορμή την τοποθέτηση συντονιστών εκπαιδευτικού έργου για το μάθημα τα τελευταία τρία χρόνια, καταβάλλεται μία προσπάθεια για διοργάνωση επιμορφωτικών ημερίδων, οι οποίες ωστόσο αξιολογούνται περισσότερο ως θεωρητικές παρά ως πρακτικές.

Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των απαντήσεων που συγκεντρώσαμε από τα υποκείμενα που συμμετείχαν στην έρευνα πεδίου, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία σύντομη αναφορά σε μερικά προβλήματα που δυσχεραίνουν την απρόσκοπτη διεξαγωγή του μαθήματος στο σημερινό ελληνικό σχολείο ως διαθεματικό εργαλείο αλλά και την ίδια την ύπαρξή του ως αυτόνομο διδακτικό αντικείμενο στο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας. Πρώτο εμπόδιο θεωρείται το θέμα του χώρου. Τα συγκεκριμένο μάθημα είναι μάθημα έκφρασης (λεκτικής, μη-λεκτικής, σωματικής) που χρειάζεται έναν άνετο χώρο για να ικανοποιηθεί η έκφραση αυτή. Οι αίθουσες και ο εξοπλισμός δεν προσφέρονται με αποτέλεσμα η διδασκαλία του να περιορίζεται στη σχολική τάξη, η οποία είναι ασφυκτικά γεμάτη από θρανία, καρέκλες, τσάντες και πολλά άλλα αντικείμενα. Επίσης ένα επιπλέον πρόβλημα αποτελεί και το θέμα του χρόνου. Το μάθημα προσφέρεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα μία φορά την εβδομάδα για μία διδακτική ώρα στις τέσσερις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Η ώρα αυτή είναι αρκετά μικρή (45 λεπτά), ώστε να επιτύχει ο εκπαιδευτικός να καλύψει τους στόχους και τους σκοπούς του μαθήματος, όπως αυτοί ορίζονται και υποδεικνύονται από το Α.Π.Σ..

Μολονότι, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ενεργούν ελεύθερα κι αυτόνομα όσον αφορά στη διδακτική μεθοδολογία που εφαρμόζουν στο μάθημά τους, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή μη των σχολικών εγχειριδίων ή των υφιστάμενων Α.Π.Σ., ώστε να είναι σε θέση να διαρθρώσουν από μόνοι τους το περιεχόμενο του μαθήματός τους, η έλλειψη χρόνου αποκρούει κάθε προσπάθεια και διάθεση για την εφαρμογή μίας διαθεματικής προσέγγισης. Ακόμη, πρέπει οπωσδήποτε να τονιστεί και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε θέματα διαθεματικής προσέγγισης. Οι εκπαιδευτικοί των ειδικοτήτων της *Αισθητικής Αγωγής* γενικότερα, δεν είναι καταρτισμένοι και πολλές φορές ούτε ενημερωμένοι για τους διαθεματικούς εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας. Επιπλέον, ένας σημαντικός παράγοντας που επιδρά αρνητικά στην παραπάνω συνθήκη είναι το γεγονός ότι δεν προσφέρονται στους εκπαιδευτικούς από το υπουργείο εξειδικευμένα επιμορφωτικά προγράμματα που να σχετίζονται άμεσα με το γνωστικό τους αντικείμενο και να προωθούν επιστημονικά την ολιστική προσέγγιση της γνώσης μέσω της μαθησιακής/εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Είναι αδήριτη η ανάγκη για έγκαιρη και συνεχή αναθεώρηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, στην οποία θα προτάσσεται η διαθεματική μέθοδος, η ολιστική προσέγγιση, η συμπεριληπτική διδασκαλία και τα αντικείμενα διαθεματικής «χρήσης» όχι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά και σε καθημερινό πρακτικό επίπεδο. Αυτό προϋποθέτει όμως αναδιάρθρωση σε όλο το σύστημα της εκπαίδευσης από τον παιδικό σταθμό μέχρι και το πανεπιστήμιο και πάνω απ' όλα αλλαγή στη φιλοσοφία της εκπαίδευσης και στην κουλτούρα που φέρουν οι εκπαιδευτικοί της. Προϋποθέτει αποτελεσματικό σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών που θα εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες των διαθεματικών εργαλείων και μαζί με μία στοχευμένη παιδαγωγική στρατηγική αξιοποίησης, θα βελτιώνει την ποιότητα της μάθησης. Εξάλλου, η διαθεματικότητα ευνοεί την εφαρμογή

πολλών νέων παιδαγωγικών αρχών, που παλαιότερα ήταν πολύ δύσκολο να εφαρμοστούν στο πλαίσιο της παραδοσιακής, δασκαλοκεντρικής τάξης.

Σε αυτό ακριβώς το σημείο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι βασικός λόγος ανάδειξης των πολιτιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για το ελληνικό σχολείο αποτελεί ο προαιρετικός τους χαρακτήρας, η δυνατότητα επιλογών και η λειτουργία τους μέσα σ' ένα περιβάλλον που παρέχει τη δυνατότητα για πρωτοβουλίες και προκρίνει τις ανοικτές διαδικασίες μάθησης. Τα προγράμματα δίνουν έμφαση στη διαδικασία περισσότερο και όχι στο τελικό αποτέλεσμα και αφήνουν περιθώρια για αποτελέσματα που δεν είναι προκαθορισμένα εκ των προτέρων.

Κλείνοντας, το ελληνικό σχολείο αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα σε πολλά επίπεδα. Καταρχήν, σε παροχές οικονομικές αυτονόητα απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία του και σε παροχές κτιριακές με έλλειψη υποδομών/αιθουσών. Στην έλλειψη έμφυχου δυναμικού παρατηρείται ακόμη η έλλειψη εξοπλισμού, εκπαιδευτικού υλικού και μέσων (εποπτικά και μέσα διδασκαλίας), τα οποία είτε απουσιάζουν πλήρως είτε έχουν παροπλιστεί λόγω παλαιότητας. Τέλος, υπάρχουν προβλήματα που αφορούν στην οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας, όπως θέματα υπερπληθώρας της διδασκόμενης ύλης που χρήζει αναδιάρθρωσης, θέματα ωρολόγιου σχολικού προγράμματος που είναι ασφυκτικά καθορισμένο και εντατικοποιημένο και φυσικά θέματα γραφειοκρατίας, τα οποία δεσμεύουν πόρους, σε ανθρώπινο δυναμικό και χρόνο. Όλα τα ανωτέρω που αναφέρθηκαν, δεν είναι δυνατόν να μην επηρεάσουν το πλαίσιο της διδασκαλίας των μαθημάτων της Αισθητικής Αγωγής σε πρακτικό, καθημερινό επίπεδο, ένα πλαίσιο που ασφυκτιά αλλά παρόλα αυτά επιμένει θετικά κι ενισχυτικά σε πιο ελεύθερες, πρωτοποριακές, εναλλακτικές και διαθεματικές προσεγγίσεις της γνώσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γιαννοπούλου, Ε. & Τσιάρας, Α. & Παπαϊωάννου, Θ. (2020). «Η Θεατρική Αγωγή ως μέσο καλλιέργειας της διερευνητικής μάθησης» στο *Εκπαίδευση & Θέατρο* (τεύχος 21), Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Τσιάρας, Α. (2007). *Η θεατρική αγωγή στο δημοτικό σχολείο: μια ψυχοκοινωνιολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Υπουργική απόφαση 50/76/121153/Γ1 (ΦΕΚ 1471/Β/22-11-2002).

Βιογραφικό: Ο Παναγιώτης Παπαναστασίου είναι αναπληρωτής εκπαιδευτικός κλάδου Π.Ε. 91.01, ενώ παράλληλα απασχολείται, ως εκπαιδευτής ενηλίκων, σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Είναι κάτοχος ακόμη τριών τίτλων σπουδών: *Επικοινωνία, Μέσα & Πολιτισμός* – Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Επικοινωνία & Μ.Μ.Ε.* – Πανεπιστήμιο Αθηνών, *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης* – Πανεπιστήμιο Πάτρας. Από το καλοκαίρι του 2020, είναι υποψήφιος διδάκτωρ στο *Τμήμα Θεατρικών Σπουδών* του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευθεί, κατά καιρούς, σε βιβλία και επιστημονικά περιοδικά με θέμα τη σχέση των Μ.Μ.Ε. με τον πολιτισμό και του θεάτρου με την εκπαίδευση.

Στοιχεία επικοινωνίας: E-mail <ppapanastasiou@go.uop.gr>